

Prof. dr. sc. Vjekoslav Donassy

Nedavno nas je prof. Frančula upozorio da u Geodetskom listu nije objavljen in memoriam za prof. Donassyja, dugogodišnjeg profesora na Geodetskom fakultetu, poznatog znanstvenika, inovatora i jednog od zaslužnih za praktično uvođenje fotogrametrije u Hrvatskoj. Činimo to sa zakašnjenjem uz ispriku geodetskoj javnosti.

Prof. dr. sc. Vjekoslav Donassy rođen je 9. lipnja 1925. godine u Kutini gdje je završio osnovnu školu. Gimnaziju je polazio u Novoj Gradiški, a građevinsku školu u Bosanskoj Dubici i Zagrebu. 1941. godine upisao se na Geodetski odsjek Državne srednje tehničke škole u Zagrebu koju je završio 1945. godine. Studirao je na Geodetskom odsjeku Tehničkog fakulteta u Zagrebu i 1951. godine diplomirao s odličnim uspjehom. Još za vrijeme studija, kao de-

monstrator iz predmeta Fotografija i Fotogrametrija, počeo se baviti fotografijom pa je prije diplomiranja, kao laborant, radio u Zavodu za fotogrametriju Tehničkog fakulteta u Zagrebu. Veći dio vojnog roka proveo je u Hidrografskom institutu JRM u Splitu gdje je radio u aerosnimanju, u fotolaboratoriju i na fotogrametrijskom kartiranju.

Po povratku iz vojske 1952. godine postavljen je za asistenta iz predmeta Fotografija i Fotogrametrija na Geodetskom odsjeku Tehničkog fakulteta u Zagrebu. Akademске godine 1953./1954. predavao je fotogrametriju na Geodetskoj tehničkoj školi u Zagrebu i počeo predavati predmet Fotografija na Fakultetu. Habilitirao je 1963. godine na Geodetskom fakultetu s temom Snimanje kanjona rijeke Cetine. Iste godine je izabran za docenta i povjerena su mu predavanja iz predmeta Fotografija i poglavlja Terestričko snimanje i Fotointerpretacija iz predmeta Fotogrametrija. Od reizbora 1969. godine predaje i Fotogrametriju u kulturnoj tehnici na Kulturno-tehničkom usmjerenju Geodetskog fakulteta. Za izvanrednog profesora na Geodetskom fakultetu izabran je 1971. godine od kada je nastavnik i na poslijediplomskom studiju. Predavao je i na poslijediplomskim studijima Fakulteta za arhitekturu, građbeništvo in geodeziju u Ljubljani, Građevinskog fakultetu u Zagrebu (Projektiranje prometnica) i Zaštita i revitalizacija graditeljskog naslijeđa u organizaciji Sveučilišta u Splitu i Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Doktorirao je 1978. godine obranivši disertaciju pod naslovom Unapređenje tehnike snimanja u terestričkoj fotogrametriji. Godine 1980. izabran je u zvanje redovitog profesora. Od 1978. do 1980. godine predavao je Fotografiju i Fotogrametriju i na Geodetskom odsjeku Građevinskog fakulteta u Skopju. U zasluženu mirovinu otišao je 1987. godine.

Prva skripta sastavio je još kao student po predavanjima prof. Brauma. Ta su skripta nekoliko godina bila jedini tekst za učenje fotogrametrije, a studenti su ih sami kopirali. Kasnija skripta (Fotografija i Fotogrametrija) tiskana su u više izdanja i danas se koriste kao priručnici.

Mnoge uređaje u fotolaboratoriju izradio je sam ili su izrađeni prema njegovim zamislima (aparati za fotopovećanje, aparat za kontaktno kopiranje negativa formata aerosnimke, ...), a neki su i patentirani (Stereomikrometar s paralelnim vođenjem).

Unapređenje tehnike fotogrametrijskog snimanja bila je okosnica njegovog znanstvenog rada što je rezultiralo adapterima u blizupredmetnoj fotogrametriji (ugradnja rubnih markica u kameru Linhof Tehnika i uređaja za mjerenje nagiba osi snimanja; adaptacija fototeodolita Photheo 19/1318 tvrtke Carl Zeiss iz Jene za snimanje s visokim formatom i nagnutom osi snimanja te promjenom slikovne daljine) i pisanim radovima. Svoje radove publicirao je u Geodetskom listu, Građevinaru, Zborniku radova Geodetskog fakulteta i izlagao na mnogim savjetovanjima u zemlji i u svijetu. 1983. godine JAZU je izdala knjigu Daljinska istraživanja u geoznanostima autora V. Donassyja, M. Oluića i Z. Tomaševića. To je prva knjiga u Hrvatskoj koja obrađuje metode daljinskih istraživanja i danas je nezaobilazni priručnik i udžbenik na mnogim fakultetima. Adaptacija fototeodolita Photheo uvrštena je kao eksponat izložbe (koja i danas predstavlja kulturološki pothvat) s temom

Znanost u Hrvata: prirodoslovlje i njegova primjena (Katalog br. 2, strana 467, lipanj-listopad 1996.).

Cijeli svoj radni vijek proveo je na Geodetskom fakultetu (prvo je to bio Tehnički fakultet pa kasnije Arhitektonsko-građevinsko-geodetski) gdje je radio i na velikom broju stručnih zadataka Zavoda za fotogrametriju (redresiranje Turopoljskog luga i dijela toka rijeke Save; izrada fotomozaika Lonjskog polja, izrada karata dijela Burme, Zapadne pustinje u Egiptu; terestričko fotogrametrijsko snimanje i kartiranje kanjona Cetine, Like, Rječine, pojas brane Peruća; projektiranje aerosnimanja slivnog područja Kupa-Korana, Zrmanje, Lonjskog polja, grada Zagreba i dr.). U Zavodu je izveo prva fotogrametrijska snimanja i kartiranja kulturnih spomenika u Hrvatskoj (u Poreču, Umagu, Motovunu, Buzetu, Zadru, Pagu, Hvaru, Jelsi, Labinu, Ninu, Iloku, Selima i Zagrebu); bile su to crkve, palače, utvrde koje je trebalo dokumentirati za službu zaštite. Jedno od posljednjih snimanja bilo je snimanje originala škrinje sv. Šimuna u istoimenoj crkvi u Zadru prije njenog transporta na restauraciju (odljev je izložen u auli Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti). Škrinju su izradili zlatari Zadra u XIV. stoljeću, a obložena je srebrenim pločama s narativnim prizorima iz života sveca i povijesti, izrađenim u tehnici iskucavanja. Za snimanje koristio je svoje adaptire na fototeodolitu i uređaj za orijentaciju kamere autokolimacijom što je još jedno od njegovih izvrsnih pomagala.

Kao član Inicijativnog odbora u osnivanju Savjeta za daljinska istraživanja i fotointerpretaciju JAZU (1976.) inzistirao je da djelatnost Savjeta obuhvati metodologiju i tehnike daljinskih istraživanja svih znanstvenih područja koja koriste snimke za prikupljanje i analizu podataka o Zemlji. Po osnivanju Savjeta (1979.) obnašao je dužnosti potpredsjednika, predsjednika Komisije za tehnike snimanja i koordinatora rada komisija i radnih grupa. Za doprinos u osnivanju i kasnijem djelovanju izabran je (1992.) za počasnog člana, danas Znanstvenog vijeća za daljinska istraživanja i fotointerpretaciju HAZU. Od ostalih njegovih odličja valja spomenuti Orden rada sa zlatnim vijencem (1980.) i Povelju za izvanredni doprinos razvoju tehničkih znanosti koju je primio od Rektora Sveučilišta u Zagrebu povodom 70. obljetnice Tehničke visoke škole u Zagrebu (1989.).

Bio je veliki stručnjak, ali još veći čovjek što se najbolje vidi iz stihova njegovih pjesama. U početku bile su to pjesme za djecu koje je izdao u knjizi s izvanrednim ilustracijama njegove prijateljice, tada osmogodišnje Tajane Kruhak.

Po odlasku u mirovinu proširuje svoje pjesme na prijatelje, svakodnevicu, radost i tugu života. Izdao je u vlastitoj nakladi devet knjiga pjesama (deseta je ostala nedovršena).

Nakon smrti supruge živio je za djecu svoga brata, redovito je posjećivao starije i nemoćne u bolnicama i domovima uvijek s prigodnim darovima, uljepšavajući im sivilo svakodnevnice. Želimo vjerovati da je naš Vjek sada u društvu svoje nikad prežaljane supruge Đurđe u nekom drugom, boljem svijetu, jer je još davne 1976. godine u jednoj pjesmi napisao:

A kad bih i do mora došla

Ja bih još i dalje pošla
Jer i tamo preko mora
Nečeg novog imat mora.

Umro je nakon kratke bolesti 24. veljače 2005. godine i pokopan 1. ožujka 2005. godine na groblju Mirogaj.

Jonatan Pleško i Dubravko Gajski